

Aan de commissie
Bouwen, Wonen en Buitenruimte

Beste commissieleden,

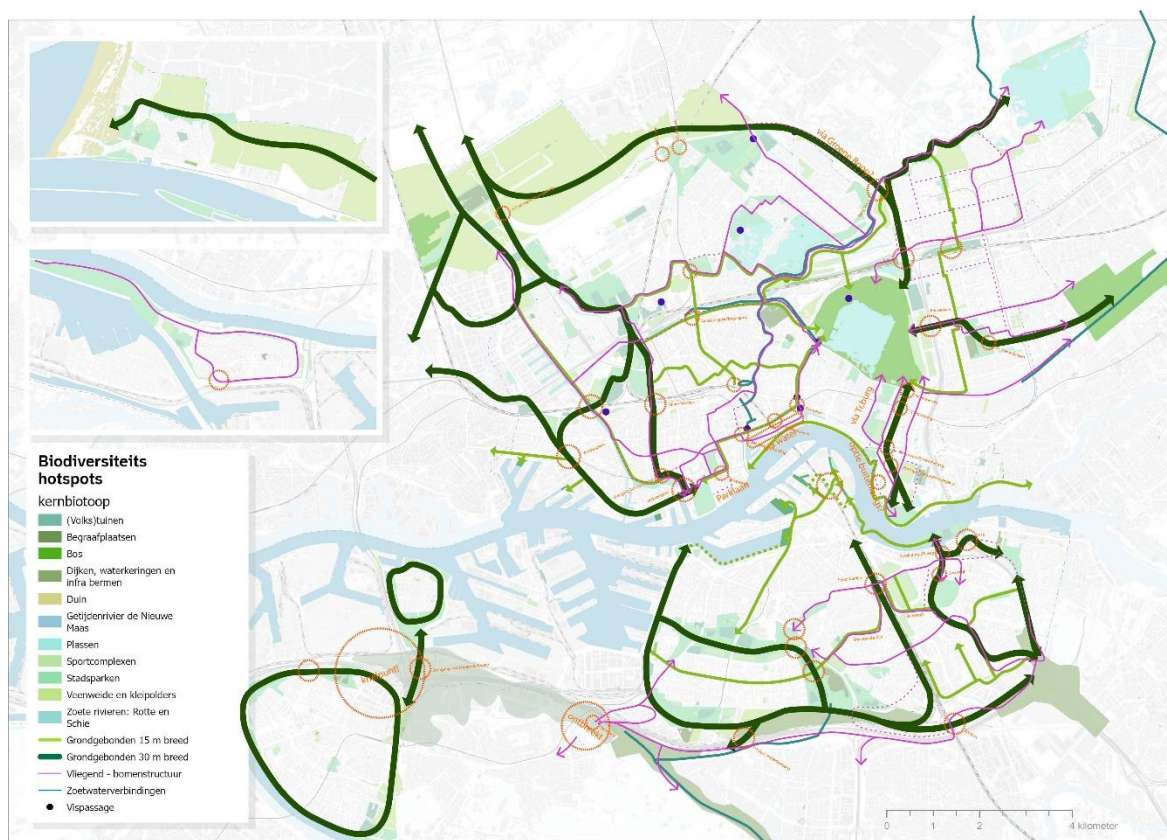
Met genoegen breng ik u op de hoogte van de verkenning van het Natuurprestigeproject dat voortvloeit uit de toezegging aan de raad (23bb006481), tijdens de behandeling van het 'Biodiversiteitskader en bijhorende Uitvoeringsagenda 2023-2027' en het actieplan Groenagenda.

De toezegging betekent dat de realisatie van een prestigieus project voor de natuur is verkend. Een natuurprestige project geeft invulling aan de ambities van het Biodiversiteitskader om goed verbonden leefgebieden voor flora en fauna te creëren. Dat laatste is cruciaal bij het verbeteren van de biodiversiteit in de stad. Goed verbonden leefgebieden zijn essentieel om populaties in stand te houden en genetische diversiteit te waarborgen (dit is de theorie van eilandbiogeografie).

Dit betekent dat ook binnen de stedelijke omgeving versnipperde leefgebieden met elkaar verbonden dienen te worden om een robuuste ecologische structuur (zie bijlage 1) te waarborgen. Om deze leefgebieden goed met elkaar te verbinden, moet op stedelijke en regionale schaal gekeken worden naar de prioritaire ecologische structuren en de samenhang van de knelpunten.

Verkenning

Als eerste stap in de verkenning is dan ook op het schaalniveau van de stad een beeld geschetst van een goed verbonden leefgebied (zie kaart Figuur 1) voor een aantal diersoorten. Tevens zijn de belangrijkste grote hiaten in de structuur in beeld gebracht.

Figuur 1. Concept Ecologische Ambitiekaart voor de ecologische structuren (als onderdeel van de Groenblauwe Toekomst kaart ambitie 2050) met de knelpunten (oranje cirkels).

Om vervolgens, uitgaande van bovenstaand principe op een tweetal locaties, te weten: Hofbogen-A20 en Stadionviaduct, ontwerpend onderzoek te doen om het realiseren van ecologische structuren te integreren in lopende stedelijke project- en gebiedsontwikkelingen.

- Hofbogen-A20: Kern van de verkenning is een ecologische verbinding gecombineerd met voetpad en mogelijk fietspad over de A20 die aan de zuidzijde aansluit op het Hofbogenpark dat een geheel vormt met de omliggende groene structuren. Aan de noordzijde wordt een verbinding gemaakt met het soortenrijke buitengebied, Sint Franciscus Gasthuis(park) en met de Steilrand als aanknopingspunt;
- Stadionviaduct: Kern van de verkenning is een ecologische oversteek over het spoor gecombineerd met verbeterde infrastructuur voor fietsers, voetgangers en Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV). Hiermee wordt een groot knelpunt tussen het Zuiderpark en Park de Twee Heuvels, Kreekse Boezem en Eiland van Brienenoord opgelost.

In beide casestudies zijn concrete barrières onder de loep genomen, waarbij inzichten zijn opgedaan over ontwerpprincipes, kansen en knelpunten, zodoende een verbinding te creëren voor mens en dier.

Inzichten

Belangrijke algemene inzichten zitten voornamelijk in de zoektocht naar balans tussen rust en ruimte voor natuur en multifunctioneel ruimtegebruik, de financiering en het agenderen van de ecologische structuur bij project- en gebiedsontwikkelingen en de omgeving. Draagvlak en bewustzijn spelen daarbij een belangrijke rol.

Tevens is nog een aantal specifieke inzichten verkregen uit deze verkenning die bepalend zijn voor het vervolg en de inbedding van biodiversiteit in de stad. Deze gaan respectievelijk over timing en over zowel groot als klein denken.

Timing:

De verkenning van beide casestudies laat zien dat de projectlocaties op diverse onderdelen van elkaar verschillen. Allereerst zijn de opgaves verschillend: daar waar bij de Hofbogen-A20 een volledig nieuwe fysieke ingreep plaats dient te vinden, is er bij het Stadionviaduct nu al een viaduct, maar kunnen dieren hier nu niet oversteken.

Daarbij blijkt vervlechting van deze opgave in huidige project- en gebiedsontwikkelingen erg verschillend per projectlocatie. Waar Definitief Ontwerp Hofbogen reeds ambities uitspreekt over het verlengen van het viaduct over de A20 in de toekomst (d.m.v. een basisvariant die aansluit bij het 6,5 meter brede Hofbogenpark), spelen bij Stadionviaduct veel andere projecten en processen. Zie hiervoor de Herziene Gebiedsvisie Stadionpark, Masterplan Feyenoord City, en de MIRT-projecten station Stadionpark en HOV. Het momentum voor vervlechting ontbreekt op dit moment.

De timing is van cruciaal belang, zodat ecologie op het juiste moment meegenomen kan worden in het proces. Voor de komende periode is daarom de inzet om het verdiepend (ontwerpend) onderzoek in 2025 te focussen op Hofbogen-A20.

Denk groot én klein:

De locaties van de casestudies zijn grootschalige knelpunten in de ecologische structuur. Echter is het ecologisch netwerk als geheel niet meteen functioneel als deze knelpunten opgelost zijn. Het netwerk bevat een groot aantal kleinere knelpunten (secundaire en tertiaire structuren), als haarvaten in de stad, die ook opgelost dienen te worden om het gehele systeem functioneel te maken. Een kleinere ingreep kan nog steeds ecologische impact maken, door zich slechts op enkele soort(groep)en te richten. Deze kleinschalige, korte termijn ingrepen kunnen ook helpen om draagvlak te creëren en bewustwording te vergroten. Voor de komende periode is er daarom ook inzet op het oplossen van een kleiner knelpunt in de (secundaire en tertiaire) ecologische structuur.

Vervolg verkenning in 2025

Of het daadwerkelijk mogelijk zal zijn om een ecologische verbinding over de A20 te realiseren, vraagt verdere verdieping. De vraag van de raad en de daaropvolgende toezegging van de wethouder en dit ontwerpend onderzoek is echter een belangrijke eerste stap geweest naar het oplossen van infrastructurele barrières voor biodiversiteit in samenhang met andere grote opgaven in de stad en krijgt op verschillende manieren een vervolg.

Verdiepend onderzoek uitvoeren

In het stadsproject Hofbogenpark is altijd voorzien dat het park op het dak over de A20 wordt doorgetrokken naar de Gebiedsontwikkeling rond het Sint Franciscus ziekenhuis middels een nieuwe brug. Het huidige profiel van het Hofbogen(dak)park, met een breedte van circa zes meter, wordt hierbij gehandhaafd en is de zogenaamde basisvariant van de overbrugging over de A20. Deze basisvariant is het vertrekpunt voor een verdiepend onderzoek hoe de ecologische waarde van de overbrugging vergroot kan worden en wat dat betekent. Dit onderzoek naar een ecologische plusvariant wordt vervolgens meegenomen in de definitieve keuze van de overbrugging van de A20.

Borgen geleerde lessen

- De geleerde lessen van dit ontwerpend onderzoek worden goed in de organisatie geborgd, zodoende onderdeel te laten worden van de planvorming van de stad. Dat betekent het gebruiken en uitbreiden van de Toolbox Natuurinclusief Rotterdam, een stevigere rol van de stadsecologen in de planvorming, het ontwikkelen van een stadsbrede opgavekaart voor ecologische structuren en het verankeren in ruimtelijke en planologische instrumenten;
- De knelpunten in de ecologische structuur, waarvan het momentum nog niet aanwezig is, worden geborgd in het Toekomstperspectief Groenblauw Rotterdam;
- Met deze verkenning zijn de financiële middelen voor de eventuele uitvoering van natuurprestige projecten niet geregeld. De haalbaarheid zal verder worden onderzocht in lopende stedelijke afwegingen, die gemaakt worden in het kader van de Uitvoeringsstrategie Omgevingsvisie.

Kleine knelpunten oplossen

- Kleinere, waardevolle ecologische maatregelen die een verbinding voor een vliegende of kruipende soort mogelijk maken worden geconcretiseerd, denk hierbij aan technische ingrepen zoals een ecoduiker, fauntatunnel, vleermuisportaal etc.;
- Eén van deze waardevolle ecologische maatregelen wordt gerealiseerd in de komende jaren, om daarmee in het netwerk voor een vliegende of kruipende soort op lager schaalniveau de connectiviteit te verbeteren en het belang van de ecologische verbindingen op korte termijn zichtbaar te onderstrepen.

Vertrouwende u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd, beschouw ik toezegging 23bb006481 hierbij als afgedaan.

Met vriendelijke groet,

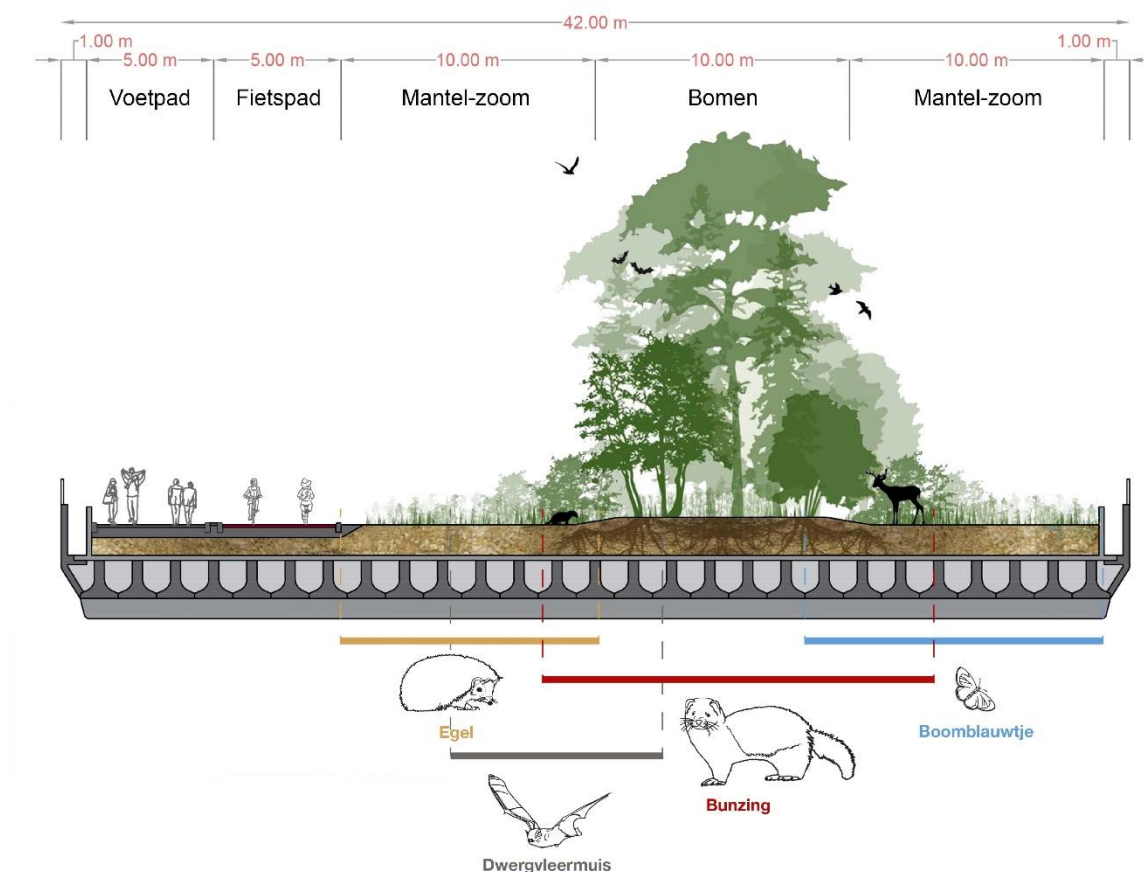
Pascal Lansink-Bastemeijer
Wethouder Handhaving, Buitenruimte en Mobiliteit

Bijlagen:

Bijlage 1 – Robuust ecologische structuur

Bijlage 1 – Robuust ecologische structuur

Een robuust ecologische structuur is een structuur met diverse vegetatielagen (bomen en mantel-zoom) en een totale breedte van 30 meter voor diverse soorten (bunzing, egel, boomblauwtje en dwergvleermuis). Gecombineerd met een voet- en fietspad en met in calculatie van een marge aan de zijkanten, komt de totale optimale breedte uit op 42 meter.